

VALIOLIIGAN KULISSEISSA

*Kirjeenvaihtajana
jalkapallohullulla
saarella*

**LARI
SEPPINEN**

TAMMI

LARI SEPPINEN

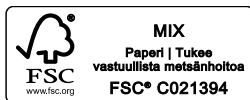
VALIOLIIGAN KULISSEISSA

***Kirjeenvaihtajana
jalkapallohullulla
saarella***

TAMMI

HELSINKI

Ensimmäinen painos

© Lari Seppinen ja Tammi 2025

Tammi on osa Werner Söderström Osakeyhtiötä
Lönnrotinkatu 18 A, 00120 Helsinki

Kannen kuvat: Isabel Infantes, AFP / Lehtikuva; Adrian Dennis, AFP /
Lehtikuva; Martin Rickett, Alamy / Lehtikuva; Ann – by stock.adobe.com

ISBN 978-952-04-6672-5

Painettu EU:ssa

Tuoteturvallisuuteen liittyvät tiedustelut: tuotevastuu@tammi.fi

SISÄLLYS

Matka alkaa	7
1. Nousukkaat ja perinnejätit	15
2. Pohjois-Lontoon valtataistelu	59
3. Sähköpostitulvan anatomia	83
4. Lontoon eri kasvot	117
5. Kuplan ulkopuolella	143
6. Keskimaan kaksi puolta	185
7. Englantilaisen jalkapallon sielu	205
8. Parhaat stadionkokemukset	229
9. Uusi suomalaistähti	249
10. Tyhjien stadionien kausi	271
Matka päättyy	308
 Liitteet	 312
Lähteet	317
Seurahakemisto	345

MATKA ALKAA

"Pääset raportoimaan tuosta omalaatuisesta kansakunnasta keskellä saarta."

Esihenkilöni Petri Lahti saattoi minut näillä sanoilla uuteen elämään toukokuussa 2018. Olin sopinut *Ilta-Sanomien* ja *Urheilulehden* jalkapallokirjeenvaihtajapestistä Englannissa. Mietin, mitä ihmettä oikein on tapahtumassa. Tilanne oli absurdi.

Minä, 23-vuotiaana hädin tuskin kandidaatintutkielmani yliopistosta valmiiksi saaneena ummikkona, olin päässyt aikamoiseen unelmatyöhön. Minulla oli kokemusta alalta vain työharjoittelusta *Kainuun Sanomissa*, kesätöistä *Hämeen Sanomissa* ja vapaaehtois pohjalta jalkapalloaiheisissa verkkojulkaisuissa. Näillä pohjilla kiertäisin ympäri Britanniaa raportoimassa jalkapallosta isolle lukijakunnalle Suomessa. En tiennyt, mihin olin hyppäämässä – en todellakaan. Sen tiesin, että tällaisesta mahdollisuudesta ei kieltäydytä. *Urheilulehdessä* ja sitä edeltäneissä julkaisuissa, kuten *Veikkaaja*-lehdessä ja *Urheilusanomissa*, oli ollut brittifutiksen kirjeenvaihtaja 1980-luvulta lähtien. Jo sitä ennen legendaarinen englantilainen jalkapallotoimittaja ja -kirjailija Eric Batty oli kirjoittanut brittifutiksesta *Veikkaaja*-lehdelle. Pääsin osaksi maineikasta jatkumoa, joten kunnia oli suuri ja olin täynnä intoa. Sitä oli varmasti enemmän kuin järkeä. Mieleni vilisi mahtipontisia juttuideoita, joita kirjasin muistivihkooni keväällä ja kesällä.

Ajoitus ja tuuri olivat olleet kohdillaan. Sanoma oli etsinyt suorarekrytoinnin keinoin uutta kirjeenvaihtajaa, kun edeltäjäni Eero Laurila oli päättänyt palata viiden vuoden jälkeen takaisin Suomeen. Tavallisesti Sanoma olisi lähettänyt kirjeenvaihtajaksi oman toimittajansa, mutta talon sisältä ei löytynyt sopivaa henkilöä, joka olisi voinut ottaa pestin vastaan. En tiedä tarkkaan, miksi he olivat päättäneet pyytää minut haastatteluun. Käsittääkseni oikea henkilö toimituksesta oli lue-
nut tekstejäni verkkojulkaisusta ja tykästynyt niihin. Railakas opiskelijaelämäni Tampereella muuttui muutamassa viikossa siten, että etsin asuntoa Lontoosta ja lähetin innostushöyryissä sähköposteja paikkoihin, joista suunnittelin tekeväni juttuja.

Olin käynyt Englannissa kerran aiemmin. Vietin syksyn 2017 vaihto-oppilaana Ulsterin yliopistossa Pohjois-Irlannissa. Tuolloin tein viikonloppuvisiitin Manchesteriin. Reissuuni mahtui stadionkierros Old Traffordilla, vierailu kansallisessa jalkapallomuseossa sekä Manchester Cityn ja Southamptonin ottelu Etihad Stadiumilla. Olin seurannut englantilaista jalkapalloa teini-iästä asti, mutta käytännön kosketukseni maahan oli olematon.

Soitin pestin solmittuani *Hämeen Sanomien* uutispäällikölle. Minut oli valittu lehteen kesätöihin, ja olin pari kuukautta aiemmin pitänyt sitä hienona mahdollisuutena. Nyt mieleni vaelsi kaukana Lontoon kaduilla ja Manchesterin lähiöissä. Sain lyhennettyä kesätyöpestistäni viimeisen kuukauden pois. Kesä- ja heinäkuu hujaltivat hetkessä, kun etsin kuumeisesti asuinpaikkaa ja hoidin käytännön asioita etukäteen mahdollisimman valmiiksi. Tuli 7. päivä elokuuta 2018, jolloin laskeu-
duin keskelle Lahden maalailemaa omalaatuista saarivaltiota.

KUN KÄVELIN ulos Lontoon Heathrow'n lentoasemalta, hiki virtasi. Farkut ja tiukka kauluspaita olivat vaatevalintana liioittelua maassa, jossa kesä hohkasi kuumimmillaan. Kun raahauduin matkalaukkuineni kiinteistönvälitysyhtiö Foxtonsin

toimistoon, vuokravälittäjä avasi keskustelun kysymällä säästä Ruotsissa. Sain heti maistiaisen vastauksesta suomalaisten ikaikaiseen suosikkikysymykseen: Mitä ne siellä ulkomailla meistä oikein ajattelevat? Eivät tiedä Suomen ja Ruotsin eroa, mietiskelin, enkä ollut kovin väärässä.

Olin kuullut, että Länsi-Lontoo olisi mukavaa aluetta, ja vuokrannut asuinpaikkani sieltä. Laurila oli kuvaillut Länsi-Lontoota turvalliseksi ja konservatiiviseksi asuinalueeksi. Idässä ja etelässä olisi kuulemma rosoisempaa hipsterimeininkiä. Jälkimmäisessä olisi ollut kiehtovat puolensa, mutta turvallisuus kuulosti maahan muuttavalle ummikolle viisaalta valinnalta. Länsi-Lontoossa asuinpaikakseni valikoitui South Kensington. Asuntoni oli kävelymatkan päässä Chelsean kotistadionilta Stamford Bridgeltä. Myös Valioliigaan keväällä 2018 nousseen Fulhamin kotiareena Craven Cottage sijaitsi lähellä.

Tiesin, että South Kensington on arvostettua aluetta Lontoossa, jättikaupungissa, jossa luokkaerot kukoistavat. Kun saavuin asuinpaikalleni Sloane Avenue Mansionsin hienoon rakennukseen, olin täysin uudessa maailmassa. Vastassa oli aulavahti, joka luovutti huoneistoni avaimet. Sittenmin tajusin, että olin elänyt ensimmäisen vuoteni brittiläisessä kontekstissa hyvin modernissa yksiössä. Asuntoa ei lämmitetty boilerilla, eikä keittiössä tai suihkussa ollut maailman epäkäytännöllisintä keksintöä eli kylmän ja kuuman veden hanoja. Kun kurkistin sisäpihalle, seinällä oli lappu, jossa nuoli osoitti alaspäin roskatynnyriin. Innovaatio oli ilmeisesti siinä, että roskapussia ei tarvinnut jättää kadunvarteen. Näky huvitti, koska Suomessa olin tottunut lajittelemaan jätteeni sääntillisesti.

Jälkimmäiset kaksi vuotta asuin West Kensingtonissa asunnossa, jossa olivat boilerilämmitys sekä kylmän ja kuuman veden hanat. Hanoja kirosin monta kertaa. Kun kävin suihkussa tai pesin käsiäni, iso osa ajasta meni hanojen säätelyyn siten, että saisin sopivan lämmintä vettä. Jos käänsin vain

kylmän veden hanaa, suuttimesta tuli jääkylmää vettä alle kymmenessä sekunnissa. Jos avasin pelkästään kuuman hanan, veden lämpötila muuttui hetkessä tulikuuma. Kunnollinen käsienvesin ja suihkussa käynti vaativat jatkuvaa säätämistä.

Jätteiden lajittelusta ei ollut tietoa, vaan muiden asukkaiden tapaan jätin isot roskasäkit kadunvarteen, josta roskakuskit keräsivät niitä pois. Niin yksinkertainen asia kuin roskatynnyri paljastui jälkikäteen luksukseksi. Selitin joskus paikallisille, miten lajittelen jätteeni Suomessa. Muovien, lasien ja metallien lajittelu omiin astioihinsa kuulosti heidän mielestään vaivalloiselta, suorastaan älyttömältä idealta. On niin paljon helpompaa laittaa roskat yhteen isoon säkkiin, minulle argumentoitiin. En jaksanut sittemmin ottaa asiaa puheeksi.

Oma kulttuurishokkinsa oli käytännön asioiden hidas hoitaminen. Brittiläisessä yhteiskunnassa on paljon byrokratiaa ja matelevia prosesseja. Esimerkiksi veroasioiden hoitaminen tapahtui siten, että lähetin pyydettyjä tietoja verovirastoon kirjekuudessa, odotin muutaman viikon postitse saapuvaa vastausta, lähetin pyydettyjä lisätietoja kirjekuudessa, odotin jälleen muutaman viikon vastausta, lähetin pyydettyjä lisätietojen lisätietoja kirjekuudessa... Ja niin edelleen. Vasta vuoden jälkeen pääsin sisään sähköiseen verojärjestelmään, joka hieman nopeutti asioiden hoitamista.

Erikoisin prosessi oli pankkitilin avaaminen. Jotta sait pankkitilin auki Englannissa, täytyi todisteena olla kaasulasku. Jotta sait kaasusopimuksen, täytyi olla pankkitili. Asuin ensimmäisen vuoden sen verran modernissa yksiossessa, että siellä ei edes ollut kaasulämmitystä. Tilanne oli järjetön. Ensimmäisessä pankissa tilin avaaminen ei onnistunut, koska virkailija vaati todisteeksi kaasusopimusta eikä hyväksynyt selittelyjäni. Onnekseni HSBC-pankissa oli ystävällinen työntekijä, joka tiedosti järjestelmän älyttömyyden. Hän avasi minulle pankkitilin virallista ohjeistusta vastaan.

Oma maailmansa oli englantilaisten kyvyttömyys ymmärtää nimeäni oikein. Ensimmäisen vuoden aikana etu- ja sukunimeäni oli väännetty yli puoleen tusinaan muotoon. Osasin varautua asiaan, mutta silti se yllätti. Lontoon-kirjeenvaihtajana vuosina 2010–2013 työskennelleen Saku-Pekka Sundelinin nimi ja työpaikka olivat aikanaan Community Shield -ottelun pressipassissa Wembleyllä vääntyneet muotoon ”Saku-Pekka Dundelin, Ilta-Sandelin”. Se oli herättänyt spontaania hilpeyttä sosiaalisessa mediassa. Muistan itsekin lukioikäisenä hymähdelleeni asialle. Minuun kohdistuneet muunnokset eivät yltäneet eppisyydessään samalle tasolle, mutta erikoisia versioita britit saivat nimestäni väännettyä. Paikallinen työvoimatoimisto muovasi nimekseni Lari Settineen, käyttämäni sähköyhtiö Spark Energy puolestaan Larry Seppinei. Spark Energy ei pyynnöistäni huolimatta muuttanut kolmen vuoden aikana nimeäni järjestelmänsä oikeaksi. Ei sillä sinänsä ollut väliä, mutta olihan se huvittavaa. Välillä mietin, väänsivätkö jalkapalloseurat tai eri yhtiöt tahallaan nimeäni väärään muotoon. Kyse taisi olla ilkeyden sijaan välinpitämättömyydestä.

SOUTH KENSINGTON alueena tuntui englantilaisittain ilmaistuna hieman liian *poshilta*, yläluokkaiselta. En kehdannut lähteä ovestani juoksulenkille, kun vastaan käveli ihmisiä tyylikkäästään puvut päällään ja salkut käsissään. Alkuvaiheessa tunsin itseni suoraan sanottuna juntiksi – tai lievemmin ilmaistuna rahvaaksi työläisperheen pojaksi itseäni varakkaampien leikkikentällä.

Kun olin saapumispäivänä vienyt matkalaukut yksiööni ja hengähtänyt hetken, kävelin läheiseen kahvilaan. Katselin ympärilleni. Tunsin selkäpiissäni väreilevää innostusta. En tuntenut tai ainakaan tiedostanut pelkoa, vaikka olin saapunut yksin tuntemattomaan maahan. Olin tavannut Laurilan kesällä Helsingissä. Edes hänen pahaenteiset sanansa alituisesta kiireestä eivät murtaneet pilvilinnojeni. Elämänmuutoksen

aiheuttama stressi ei johtanut lamaannuttavaan paniikkiin vaan jatkuvaan toimintaan. Minun täytyi yksin järjestää käytännön elämäni uusiksi, luoda työverkostot ja löytää tieni sisään Valioliigan kulisseihin. Mitään en saisi annettuna, sillä suomalaistoimittaja olisi Valioliigan näkökulmasta lähtökoh-
taisesti irrelevantti. Se ei haitannut. Into vei järkeä niin kovasti, että näin vain mahdollisuuksia, en uhkakuvia. Tästä kahvilasta alkaisi matkani kohti uusia, täysin tuntemattomia seikkailuja.

En tiennyt tuolloin, kuinka pitkä reissustani tulisi ja mitä kaikkea matkalle mahtuisi. En aavistanut, että seuraisin Manchester Cityn pelillistä dominointia, Liverpoolin mes-
taruudettoman putken katkeamista ja Superliiga-skandaalin aiheuttamia fanien mielenosoituksia ympäri Englantia. En uskonut, että kiertäisin 60 eri jalkapallostadionia ja näkisin 150 peliä paikan päällä. En unelmoinut, että todistaisin Teemu Pukin suomalaisittain historiallista hattutemppua Newcastle-
n verkkoon silmiäni edessä Carrow Roadilla. Vierailut Manches-
ter Cityn, Chelsea ja Evertonin kaltaisten seurojen maineik-
kaissa treenikeskuksissa tuntuivat mahdottomilta ajatuksilta. Myös brittiläisessä yhteiskunnassa kuohui. Brexit oli käynnissä, mutta en odottanut, että seuraisin läheltä sen tragikoomisia käänteitä ja kahtia jakautunutta kansaa – tai myöhemmin koronaviruspandemian täyslukkoon sulkemaa valtiota.

Kun olen miettinyt jälkikäteen vuosiani kirjeenvaihtajana, muistot ovat tuntuneet yhtä sumuisilta kuin sää juttumatkoilla Pohjois-Englannissa. Kävellessäni loskan ja pimeän keskellä marraskuisessa Suomessa mieli palautuu usein Britanniaan. Mietin, missä kaikkialla seikkailin ja mitä kaikkea koin. Täl-
löin ainutlaatuinen matka hämärtyy mielessäni kaukaiseksi todellisuudeksi, valtavaksi etuoikeudeksi, josta tunnen kiitol-
lisuuta ihmisille, jotka luottivat mahdollisuuden käsiini. Tai tarkemmin ilmaistuna sormiini, joilla naputtelin kolmen vuo-
den aikana satoja jalkapalloartikkeleita *Ilta-Sanomille*, *Urheilu-
lehdelle* ja pestin alkuvaiheessa myös *Helsingin Sanomille*.

South Kensingtonin pienestä kahvilasta alkoi matkani suomalaisille jalkapallon seuraajille rakkaan Valioliigan ytimeen – matka, johon mahtui lukuisia kertomisen arvoisia hetkiä suurseurojen tähtiloisteesta englantilaisen jalkapallon ruohonjuuritasolle asti.

Selvyiden vuoksi käytän teoksessa henkilöistä suomenkielisiä kirjoitusasuja ilman aksenttimerkkejä tai muita tarkkeita. Rahasummat olen kääntänyt euroiksi, vaikka Britannian rahayksikkö on Englannin punta. Uskon suomalaiselle lukijalle olevan mielekkäämpää lukea esimerkiksi yksittäisen pelaajan palkasta tai siirtosummasta euroina.

1. NOUSUKKAAT JA PERINNEJÄTIT

Päiväkirjamerkintä 25.9.2018:

Treenikeskuksessa nolasin itseni. Olin ymmärtänyt väärin paikan, jossa tapaisimme. Peter pelasti minut pälkähästä, kun yhteyshenkilö Joanne lähetti vihaisena viestiä. Kun löysimme oikealle treeninurmelle, kaikki sujui mainiosti.

Adelina oli ehtinyt harjoitusten jälkeisiin huoltotoimenpiteisiin, joten käytin ylimääräisen ajan hyväksi ja seurasin huippujoukkueen treenejä erinomaisissa olosuhteissa. Joanne ja Adelina olivat ystävällisiä, vaikka huomasin ensimmäisen heistä närkästyneen aikataulusekoiluistani. Onneksi sain tehdä haastattelun kaikessa rauhassa. Pääsin Adelinan kanssa tyhjään huoneeseen, jossa pystyin haastattelemaan häntä ilman niskaan hengittäviä mediavastaavia. Luksusta. Oikeasti, luksusta. Kun olin ollut aiemmin Brightonissa haastattelemassa Hope Powellia, mediavastaava kärkkyi yli-innokkaana vieressä.

Englannin Valioliigassa on puhuttu 2010-luvulta alkaen ”kuudesta suuresta”. Termillä viitataan Arsenaliin, Chelseaan, Liverpooliin, Manchester Cityyn, Manchester Unitediin ja Tottenham Hotspuriin.

Vuosituhanneen vaihteessa sarjaa hallitsivat Arsenal ja Manchester United, mutta 2000-luvun puolivälissä Chelsea ja 2010-luvun taitteessa Manchester City tarttuivat valtikkaan. Liverpool pysyi suurten joukossa, vaikka se ei ollut voittanut pääsarjamestaruutta 30 vuoteen ennen kautta 2019–20. Tottenham on laskettu resurssiensa ja kilpailukykynsä takia suurten sakkiiin, vaikka sen ainoat pokaalit kuluvalle vuosituhanneella ovat liigacupin mestaruus kaudelta 2007–08 ja Eurooppaliigan mestaruus 2024–25.

Kuuden suuren käsite on vanhentunut, ja aiemmin se on ollut vääristynyt. Vuosina 2017–2022 Valioliigassa oli urheilullisesti kaksi suurta: Manchester City ja Liverpool. Ennen Arsenalin kakkossijoja kausilla 2022–23 ja 2023–24 voimaduon ylivallan kärkikaksikossa oli murtautunut vain Manchester United kahdesti, kausilla 2017–18 ja 2020–21. Puhe kuudesta suuresta perustuu pohjimmiltaan seurojen taloudelliseen kilpailukykyyn. Siitä näkökulmasta termi on vanhentunut. Kun sijoitusyhtiö Saudi-Arabiasta osti Newcastle Unitedin lokakuussa 2021, siitä tuli omistajien varallisuudella mitattuna maailman rikkain jalkapalloseura. Viime vuosina Newcastle ja Aston Villa ovat murtautuneet sarjataulukossa neljän sakkiiin sekoittaen perinteisiä voimasuhteita.

Vaikka termi on hämäävä, Arsenal, Chelsea, Liverpool, Manchester City, Manchester United ja Tottenham mielletään

arkipuheessa Valioliigan kuudeksi suureksi. Niillä on laajin fanipohja ja kiinnostusarvo maailmanlaajuisesti. Kolmen kirjeenvaihtajavuoteni aikana kirjasin ylös jokaisen paikan päällä näkemäni ottelun. Näistä 150 ottelusta 53, eli yli kolmasosa, pelattiin tämän kuusikon kotiareenoilla. Kuusi suurta olivat siis lukuisten vierailujeni kohde, koska ne kiinnostivat suomalaista lukijakuntaa.

Chelsea

Asuin siis ensimmäisen Lontoon-vuoteni South Kensingtonissa ja kaksi jälkimmäistä West Kensingtonissa. Kummaltakin asunnoista käveli vartissa Chelseaan kotiluolaan Stamford Bridgelle, suomalaisittain ”sillalle”, josta tuli kolmessa vuodessa kepeästi ilmaistuna toinen kotini. Vierailin yhteensä 22:ssa Chelseaan kotipelissä, joten kulmat tulivat tutuiksi. Mediavastaava tunnisti minut naamasta ja tervehti iloisesti, jos kävelin vastaan kadulla.

Vaikka Chelsea on tullut tunnetuksi jättiläisenä, joka kuluttaa hurjasti rahaa, sen työntekijöissä on maanläheisyyttä moneen muuhun ökyseuraan verrattuna. Valioliigan jättiläisistä Chelsea ja Manchester City olivat ystävällisimmät seurat suomalaistoimittajaa kohtaan. Tulkintani mukaan se johtui siitä, että kumpikin on ollut verrattain vähän aikaa ehdottomalla huipulla. Chelsea nousi Valioliigan huipulle 2000-luvun alussa, kun venäläisoligarkki Roman Abramovitš osti seuran ja syyti rahaa toiminnan kehittämiseen. Manchester Cityssä sama tapahtui vuonna 2008, kun sijoitusyhtiö Arabiemiraateista osti entisen keskikastin seuran. Käytännössä Manchester City siirtyi pelinappulaksi öljyrahassa kylpevän Arabiemiraatien valtiojohdon käsiin. Suomalaisten ikisuosikit Liverpool ja Manchester United olivat kylmäkiskoisimmat, jopa pelottavimmat suurseurat toimittajan näkökulmasta. Pohjois-Lontoon voimakaksikko, Arsenal ja Tottenham, oli jotain siltä väliltä.

Chelseassa työskentelee henkilöitä, jotka muistavat ajan, jolloin mestaruuksista tai euromenestyksestä ei unelmoitu. Siksi jalat ovat pysyneet maassa pokaaleista huolimatta. Pinta-kiillon keskellä tuppaa unohtumaan, että Chelsea'n historia on syvemmällä kuin viimeisen parinkymmenen vuoden menestysjaksossa. Stamford Bridge oli avattu jo vuonna 1877 kaupungin yleisurheiluseuran käyttöön. Jalkapalloseura Chelsea Football Club perustettiin 120 vuotta sitten – tarkalleen 10. maaliskuuta 1905 perinteisessä The Rising Sun -pubissa. Samainen publi kantaa nykyisin nimeä The Butcher's Hook ja sijaitsee stadionin sisäänkäyntiä vastapäätä Fulham Roadilla. Minulla oli tapana käydä pelipäivinä pubissa aistimassa tunnelmaa kannattajien keskuudessa. Tajusin nopeasti, miten kyltymätön voittamisen vimma fanikuntaan oli menestysvuosina juurtunut.

Jututin marraskuussa 2018 maassa asuvaa Chelsea'n suomalaiskannattajaa Kalle Heimoa The Butcher's Hookissa. Mainitsin puolivillaisesti, että kausi oli alkanut Chelsea'ta ihan mukavasti. Sain nopeasti vastapalloon. Chelsea oli kolmantena sarjassa, muutaman pinnan päässä kärjestä, mutta se ei riittänyt. Muiden paikallisten fanien tapaan Heimo oli tyytyväinen voittoihin ja kärkipaikkaan. Sama kyltymätön voitonnälkä huokui Stamford Bridgen lehtereiltä. Ilmapiiri muuttui nopeasti levottomaksi ja jopa tulenaraksi, jos voitoja ei tullut.

Kaudella 2018–19 Chelsea'n silloinen päävalmentaja Maurizio Sarri joutui riepotuksen kohteeksi, vaikka joukkue voitti Eurooppa-liigan, sijoittui kolmanneksi Valioliigassa ja hävisi liigacupin finaalissa vain niukasti rangaistuspotkuilla Manchester Citylle. Katsomossa laulettiin *Fuck Sarriball* kauden puolivälissä. Se tuntui kohtuuttomalta, ja ihmettelin asiaa teksteissäni kyllästymiseen asti.

Oivalsin myöhemmin, ettei kyse ollut sinänsä Sarrista vaan Chelsea'n seurakulttuuriin juurtuneesta mahdollottomasta ristipaineesta valmentajia kohtaan. Samaan aikaan pitäisi tarjota vähän kaikkea: kentällä pitäisi näkyä tähtiloistetta, peluuttaa

omia kasvatteja, hallita elämää suurempia egoja pukukopissa, pelata kannattajien silmää miellyttävästi, pokkuroida oikukasta seurajohtoa ja ennen kaikkea voittaa mestaruuksia. Vain muutama valmentaja, Jose Mourinho, Antonio Conte ja Thomas Tuchel etunenässä, ovat hetkellisesti hallinneet mahdollottoman yhtälön – ja hekin ovat lopulta lähteneet Stamford Bridgeltä ovet paukkuen.

Lukuisat kävelymatkat asunnoltani Stamford Bridgelle opettivat, miten Chelsea jalkapalloseurana peilaa vaurasta Länsi-Lontoota. Chelseassa on samaa pintakiiltoa kuin stadionia ympäröivässä asuinalueessa. Kyseessä on Valioliigan tähtikulttimaisiin joukkue, jossa täytyy olla nimekkäitä pelaajia – ja heillä on usein valtaa. Stadionin ympärillä näkyi mestaruuksia tuoneiden pelaajalegendojen kasvoja: Didier Drogba, John Terry, Frank Lampard, Petr Cech ja kumppanit olivat esillä. Kaudella 2018–19 lehtereiltä saattoi bongata tyylikkään lakanan silloisesta ykköstähdestä ja fanien suuresta suosikista Eden Hazardista. Kannattajat lauloivat pelistä toiseen belgialaistähden nimeen ja halusivat hänelle jatkosopimuksen. Poru oli suuri, kun Hazard siirtyi Real Madridiin. Tähtikulttimaisuus ei ollut uusi juttu vaan syvällä dna:ssa. Chelsealla oli jo historiansa alkuhämärissä 1910-luvulla maine seurana, joka hankkii riveihinsä nimekkäitä pelaajia. Ilkikurisesti voisi sanoa, että Chelsea on heitä viime vuosina toden totta hankkinut: niin paljon, että kaikista sopimuspelaajista saisi koottua kaksi tai kolme hyvätasoista joukkuetta.

Jos loistokkaat tähtipelaajat ovat Stamford Bridgen kuninkaita, valmentajat syötetään alkuhuuman jälkeen susille. Abramovitšin aikakaudella todellinen vallankäyttäjä oli venäläiskanadalainen jalkapallojohtaja Marina Granovskaia, jota kuvailtiin julkisuudessa jalkapallomaailman vaikutusvaltaisimmaksi naiseksi. Vaikka Chelseassa työskenteli puheenjohtajana Bruce Buck ja toimitusjohtajana Guy Laurence, isoista linjoista ja päätöksistä vastasi Abramovitšin ainoa ehdoton luotettu:

Granovskaia. Valmentajien alituinen vaihtuvuus Stamford Bridgellä oli tiettävästi hänen käsialaansa.

Esimerkiksi Mourinhon toinen palkkaus Chelseaan kesällä 2013 oli ollut raporttien mukaan Granovskaian taidonnäyte. Abramovitšin ja Mourinhon välit olivat tulehtuneet pahasti portugalilaisvalmentajan ensimmäisen ajanjakson 2004–2007 lopulla. Granovskaia toimi rauhanneuvottelijana ja vakuutti venäläisoligarkin palkkaamaan Mourinhon uudestaan Chelseaan. Yhteistyö johti joukkueen Valioliiga-mestaruuteen kaudella 2014–15. Granovskaia osasi aistia ilmapiiriä kannattajakunnassa. Sarrin jälkeen päävalmentajaksi palkattiin hie-man populistisesti ja fanien miellyttäminen mielessä entinen pelaajasuuruus Lampard. Ilmapiiri stadionilla oli myrkyttynyt Sarrin aikana, ja fanien rakastama Lampard tyyntynyt tilanteen hetkeksi.

Lopulta Lampard huomasi, että pelaajalegendan status ei suojele ikuisesti Länsi-Lontoon valmentajakarusellissa. Kun Lampard kritisoi julkisesti toimintaa siirtomarkkinoilla tammikuussa 2020, hän haastoi epäsuorasti Granovskaiaa. Se oli lopun alkua. Mestari- ja valmentaja Conten lähtölaskenta oli aikanaan alkanut sillä hetkellä, kun hän käytti lehdistötilaisuuksia seurajohdon suoraan tai epäsuoraan kritisoimiseen siirtomarkkinoilla. Maaliskuussa 2020 urheilutoimittaja Duncan Castles lausui oraakkelimaisesti suositussa *The Transfer Window*-podcastissa, että Lampardin täytyy olla eniten huolissaan Granovskaiaista, sillä edes pelaajalegendat eivät ole kävelleet hierarkiassa tämän ylitse. Lampard ei hallinnut Stamford Bridgen mahdotonta valmentajayhtälöä, vaan hänen pestinsä päättyi potkuihin vuotta myöhemmin tammikuussa 2021.

Lampardin potkujen jälkeen viimeisen neljän ja puolen vuoden aikana penkin päässä on käynyt kuusi eri päävalmentajaa: Tuchel, Graham Potter, väliaikaisesti Bruno Saltor, väliaikaisesti uudestaan Lampard, Mauricio Pochettino ja Enzo Maresca. Vaikka Abramovitš ja Granovskaia ovat lähteneet ja

operatiivinen johto on vaihtunut alkuvuonna 2022 Ukrainassa käynnistyneen Venäjän hyökkäyssodan seurauksena, toimintakulttuuri ei ole muuttunut uuden omistajan Todd Boehlyn alaisuudessa. Marescan alku päävalmentajana on ollut lupaava, mutta aika näyttää, saako hän työrauhaa, joka aiemmilta päävalmentajilta on puuttunut. Tuchel, Potter ja Pochettino eivät Boehlyn valvovan silmän alla siimaa saaneet.

STAMFORD BRIDGEN lehdistötiloissa toimittajasta pidettiin huolta. Pelipäivänä paikalle kannatti mennä ajoissa, sillä toimittajille tarjoiltiin hienoista astioista alku-, pää- ja jälkiruoat. Ruokatarjoilua oli joka lähtöön lihaisia ja vegaanisia vaihtoehtoja myöten. Se on osa kokonaisuutta, jolla Chelsea yrittää saada lehdistön pikkusormensa ympärille. Lehdistötilat stadionin sisällä olivat esimerkiksi Arsenaliin ja Tottenhamiin verrattuna ahtaat, mutta muuten asiat olivat viimeisen päälle mukavasti. Minulle järjestyi lähes aina paikka pressikatsoimesta, vaikka olisin unohtanut hakea akkreditoinnin ajoissa. Jos pressikatsomossa ei ollut tilaa, sen liepeiltä järjestyi lisäpenkki. Laitoin vain sähköpostia sydämelliselle mediavastavalle Theresa Connellylle, joka hoiti homman.

Tavoittelin Chelsean akatemiassa pelaavia suomalaisia haastateltavaksi. Tiesin, että mahdollisuuteni olivat huonot, sillä Valioliigassa seurat kontrolloivat tiukasti nuorten pelaajien julkisuutta. Yritin myös saada haastattelua Chelseaa edustaneelta pienemmän profiilin keskikenttäpelaajalta Marco van Ginkeliltä, joka oli ollut pahan loukkaantumisen takia kaksi vuotta pelaamatta. Olin kiinnostunut pelaajasta, joka vietti poikkeuksellisen pitkän ajanjakson sairastuvalla. Mitä tuollainen kuntoutusprosessi pitää sisällään? Millaisia vaiheita se vaatii henkisesti ja fyysisesti? Mikään näistä haastatteluista ei onnistunut, mutta Chelsean mediaväki vastasi nopeasti ja ystävällisesti. Se ei ollut itsestäänselvyys. Chelsea oli Valioliigan suurseuroista ainoa, jonka mediatyöntekijät vastasivat jokaiseen yhteydenottooni.

Vaikka suurseurat pitävät pelaajansa etäällä mediasta, Stamford Bridgen pressitiloissa tarjoiltiin toimittajille makupaloja muilla tavoin – enkä tarkoita pelkästään hulppeita ruoka-tarjoiluja. Toisinaan pressitiloihin saattoi ennen peliä tepastella rennosti John Terryn kaltainen seuralegenda. Hän jutteli mukavia ja kaveerasi paikallisten toimittajien kanssa. Tajusin nopeasti olevani sinänsä merkityksetön pala suurta kokonaisuutta. Chelsea on seura, jonka ympärillä kuohuu vuodesta toiseen. Se tahtoo pitää ärhäkän brittilehdistön lähellään, tyytyväisenä. Medialla on paljon valtaa Englannissa, ja fiksuimmat seuroista tiedostavat pelin hengen. En väitä kohtelun lehdistötiloissa vaikuttavan brittitoimittajien journalistiseen työhön, mutta Chelsea ainakin tekee kaikkensa median miellyttämiseksi.

Stamford Bridgellä majailee yksi brittikenttien suurimmista ristiriidoista. Chelsea on rahalla pröystäilevä jättiläinen, porvarinuousukas, joka on mielletty trendikkääksi ja tyylytietoisia nuoria puoleensa vetäväksi seuraksi. Silti se on ollut verrattain vähän aikaa huipulla, mikä tekee seuraväestä helposti lähestyttävää sakkia. Vaikka Stamford Bridgellä on tähtikulktimaista pintakiiltoa, stadion itsessään on jäänyt ajan jalkoihin. Ei ole salaisuus, että Abramovitš halusi kasvattaa sen kapasiteettia muiden jättiseurojen tasolle. Stamford Bridgen kapasiteetti on virallisten tietojen mukaan 40 173 katsojaa, mikä tekee siitä vasta 12:nneksi suurimman jalkapallostadionin Englannissa. Samalla, kun Chelsean stadionprojekti ei edistynyt Abramovitšin aikana, muista lontoolaisista Arsenal, Tottenham Hotspur ja West Ham United muuttivat vuorollaan yli 60 000 katsojaa vetäville stadioneille. Se kirpaisi Chelsean omistajaporrasta ja seurayhteisöä. Nykyinen omistaja Boehly on puhunut halustaan ehottaa olosuhteita, mutta seuran johtoportaan sisällä on ollut erimielisyyksiä siitä, pitäisikö Chelsean laajentaa Stamford Bridgeä vai muuttaa kokonaan uudelle stadionille.

Toinen ristiriita liittyy Chelsean pelaajapolitiikkaan. Fanit vaativat samaan aikaan tähtiloistetta ja omia kasvatteja.

Seurajohto käytti Abramovitšin aikana järjettömät määrät rahaa pelaajiin. Sama meno on jatkunut Boehlyn vahtivuorolla. Hänen omistusjaksollaan kuuden ensimmäisen siirtoikkunan aikana Chelsea hankki 40 uutta pelaajaa yli 1,3 miljardilla eurolla. Kun kaudella 2023–24 Chelsealla meni huonosti, erään Viasatille haastatellun kannattajan kommentti heijasti osuvasti paikallista mielenmaisemaa. Ratkaisu ongelmiin oli hänen mielestään hankkia uusia nimekkäitä pelaajia.

SAMALLA, KUN sisään tulee pelaajia ovista ja ikkunoista kuin hollitupaan, seura tekee saarivaltakunnan ja kenties koko Euroopan parasta juniorityötä. Vierailin syksyllä 2018 Cobhamin hulppeassa treenikeskuksessa. Stoke D’Abernonin pienessä kylässä sijaitsevaan keskukseen ajaa Stamford Bridgeltä autolla 40 minuutissa. Nimensä treenikeskus on saanut varsinaisesta Cobhamin kylästä, joka sijaitsee Stoke D’Abernonin vieressä. Ovet juniorihautomoon avautuivat, kun sain järjestettyä haastattelun Chelsea naisten joukkueessa pelanneen Adelina Engmanin kanssa.

Treenikeskuksesta huokui Stamford Bridgeltä tuttu ristiriita, suuruus ja maanläheisyys samassa paketissa. Puitteet olivat maailmanluokkaa. Abramovitšin aikana Cobhamin kehittäminen oli ollut merkittävä investointikohde. Viime vuosina on ihmetelty, miten Chelseaan fanit ovat kehdanneet laulaa Vladimir Putinin oligarkkisisäpiiriin kuuluvan Abramovitšin nimeä vielä sen jälkeen, kun Putinin itsevaltaisesti johtama Venäjä aloitti hyökkäyssotansa Ukrainassa. Abramovitš oli pakotettu myymään Chelseaan keväällä 2022 sodan ja Britannian hallituksen sen myötä asettamien pakotteiden seurauksena. Keskimääräinen Chelseaan fani ei seuraa tai ajattele syvällisesti globaalia suurvaltapoliittikkaa. He näkevät venäläisoligarkin henkilönä, joka käytti valtavasti rahaa ja mahdollisti nousun huipulle. Venäjän toimet Ukrainassa ovat heille kaukaisia ja vaikeasti ymmärrettäviä mutta Chelseaan tapahtumat arki-

päivää. Siksi Chelseaan fanit ovat vielä myynnin jälkeenkin vannoneet toisinaan Abramovitšin nimeen, niin julmaa kuin se nykyvalossa onkin.

Vierailin harjoituskeskuksessa yhdessä vakityöparini, paikallisen valokuvaajan Peter van den Bergin kanssa. Hän on tehnyt vuosikymmeniä freelancerina kuvaushommia eri maiden medioille, myös Sanomalle. Kun portti Cobhamin ytimeen raottui, silmiemme eteen avautui ensin pintakiilto-omainen suuruus – yhdeksän huippukuntoista treenikenttää, joista kuusi täyttää Valioliigan standardit. Maanläheisyys huokui tavassa, jolla toimittaja otettiin vastaan. Vierailu oli yllättävän löyhästi organisoitu. Kun vastaanottovirkailija kuuli minun olevan Suomesta, hän kysyi ensimmäiseksi Chelseassa aikanaan pelanneen Mikael Forssellin nykykuulumisia. Suomalaisyökkääjä oli jättänyt jäljen pelatessaan vuosituhannen taitteessa Länsi-Lontoossa. Vastaanottovirkailija vaikutti samaan aikaan yllättyneeltä ja tyytyväiseltä, kun kerroin Forssellin tähtäävän korkealle valmentajana. Pian sen jälkeen vanhempi herra painui hommiinsa toimistorakennukseen. Jäin valokuvaajan kanssa vapaasti treenikeskuksen pihalle ilman kummempaa ohjeistusta tai valvontaa. Tällainen ei olisi tullut kuulonkaan muiden jättiläisten tai edes monen pienemmän seuran kohdalla.

Pian pihalle hurautti autollaan Maurizio Sarri. Kun oma-laatuinen italialaisvalmentaja käveli sisätiloihin ja vilkuili meitä hieman epäluuloisen näköisenä kulmiensa alta, aistin, että hetkessä oli jotain ainutlaatuista. Valioliigan suurseurat kontrolloivat niin tarkasti pelaajiensa ja valmentajiensa mediajulkisuutta, että Sarrin saaminen haastatteluun olisi suomalaiselle kirjeenvaihtajalle käytännössä mahdotonta. Jos lähestyisin Sarria ja menisin utelemaan häneltä parhaita italialaisia pastareseptejä tai valistamaan tupakin vaaroista, olisin pian ulkona treenikeskuksesta ja Engmanin haastattelu jäisi haaveeksi. Kun Sarri oli painunut toimistorakennuksen

Millaista on raportoida maailman suosituimmasta jalkapallosarjasta?

Valioliiga on maailman seuratuin jalkapallosarja, joka herättää intohimoja, kohuja ja puheenaiheita ympäri maailmaa. Miksi Manchester City on menestynyt ja Manchester United kompuroi? Millä stadionilla on paras tunnelma? Miten jalkapalloelämä eroaa Lontoossa ja muualla Englannissa?

Kattava teos etsii vastausta muun muassa näihin kysymyksiin ja avaa valioliigaseurojen sisäistä maailmaa niistä kolme vuotta raportoineen suomalaistoimittajan näkökulmasta. Kirjassa poraudutaan suomalaisittain ainutlaatuiseen ajanjaksoon, jolloin Teemu Pukki kasvoi legendaksi Norwichissa.

Lari Seppinen on toimittaja ja yhteiskuntatieteiden maisteri, joka työskenteli vuodet 2018–2021 Sanoman jalkapallokirjeenvaihtajana Englannissa. Kirjeenvaihtajavuodet veivät hänet 60 eri stadionille ja 150:een paikan päällä nähtyyn jalkapallo-otteluun ympäri Britanniaa.

9 789520 466725

www.tammi.fi

79.31

ISBN 978-952-04-6672-5

Kansi Mika Tuominen